

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisimmät toimenpiteet kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019

Kaupunki-strategian teema	Toimenpiteet	Keskeisimmät toimialatason strategiamittarit	Ennuste toteutumisesta / riskit toteutumiselle
Maaileman toimivin kaupunki	<ul style="list-style-type: none"> Toimiala tarjoaa laadukkaat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lähipalvelut, kaikille helsinkiläisnuorille toisen asteen koulutusmahdollisuudet, aikuiskoulutusta ammattitaidon kehittämiseen sekä asiakaslähtöisen ja monialaisen vapaan sivistystyön tarjonnan aikuisväestölle. 	<ul style="list-style-type: none"> Varhaiskasvatuksen osallistumisaste Lähikoulun valinneiden osuus 1. ja 7. vuosiluokalla Ilman opiskelupaikkaa jääneet peruskoulun päättäneet (koulutustakuu) 	<ul style="list-style-type: none"> Toimiala tarjoaa laadukkaita palveluita. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noussut ja oppimistulokset ovat keskimääräistä paremmat verrattuna muuhun Suomeen. Helsingin kaupunkistrategian mukaan suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus on vetovoimainen lähipalvelu. Laadukkaiden lähipalveluiden turvaamisen riskinä on turvallisten ja terveellisten tilojen saatavuus. Tämä vaatii tiivistä yhteistyötä kaupunkiympäristön kanssa. Lisäksi keskeisenä riskinä on pätevän henkilöstön saatavuus. Kaskon palveluissa väestönkasvu on ollut nopeaa (lapset ja nuoret). Varhaiskasvatuksessa 2017-2018 lasten määrä kasvoi 2 % (420 lasta) ja perusopetuksessa 3,1 % (1300 oppilasta). Vuonna 2018 uusia päiväkotipaikkoja lisättiin 1060 ja vuodelle 2019 on suunnitelmassa 1600 paikan lisäys. Asiakasmäärän muutokset vaativat uudenlaisia toimintamalleja tila-, henkilöstö- ja muihin prosesseihin. Vuoden 2020 väestöennusteen mukaan varhaiskasvatusikäisten lasten määrässä on tunnistettu nopea muutos – lapsimäärä ei tule ennusteen mukaan kasvamaan edellisten vuosen tapaan. Haasteena on saada tila- ja palveluverkkosuunnittelu reagoimaan palvelutarpeeseen nopealla aikataululla.
Kestävän kasvun turvaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Maksuton varhaiskasvatus 5-vuotiaille (4h/pv) Mukana-ohjelma Kiusaamisen vastainen ohjelma Koulutustakuu 	<ul style="list-style-type: none"> Toimialan sitova tavoite ”Mahdollistamme jokaiselle oppijalle yksilöllisesti sopivia tapoja oppia ja opiskella”. Tavoitteen toteutumista mitataan palvelukohtaisesti. mittarit palveluittain. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret Ilman opiskelupaikkaa jääneet peruskoulun päättäneet (koulutustakuu) 	<ul style="list-style-type: none"> Maksuton varhaiskasvatus 5-vuotiaille helsinkiläisille (4h/ pv) on totutettu elokuusta 2018 alkaen. Kotihoidon tuen kuntalisästä luovuttiin yli 2-vuotiaiden lasten osalta 1.5.2019 alkaen. Laadukas varhaiskasvatus ja opetus vähentävät eriarvoisuutta. Maksuttomuudella on tavoiteltu varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostoa, joka on toteutunut. Riskinä palvelun tuottamisessa on päiväkotipaikkojen riittävyys ja alueellinen kohdentuminen sekä pätevän henkilöstön saatavuus. Nuorten syrjäytymishaasteen ratkaisemisen kaupunkistrategiahanke Mukana-ohjelma hyväksyttiin 11.2.2019. Ohjelma sisältää 32 toimenpidettä, jotka ovat käynnissä/ käynnistymässä. Mukana-ohjelman toteutumisen keskeisinä riskeinä on toimijoiden sitoutuminen, toimintakulttuurin muuttaminen ja henkilöstön mindsetin muutos. Riskinä on myös, että ohjelma jää erilliseksi kehittämishankkeeksi ja toimenpiteitä ei saada riittävästi kohdentumaan ylisukupolvien syrjäytymisen katkaisemiseen. Kiusaamisen vastainen ohjelma on käynnistetty. Ohjelma otetaan käyttöön lukuvuonna 2019-2020. Suunnittelu ja toteutus tehdään yhdessä oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa. Ohjelmaan kytketään käyttöönottokampanja.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisimmät toimenpiteet kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019

	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjaamo-toimintamalli • Myönteinen erityiskohtelu • Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma 2018 – 2021 • Osaamiskeskustoiminta • Toisen asteen maksuttomuus - kokeilu 		<ul style="list-style-type: none"> • Koulutustakuuta toteutetaan edelleen Helsingissä, eli kaikille perusopetuksen päättävälle on tarjolla jatkokoulutuspaikka. Ohjauksen vahvistaminen ja joustavien vaihtoehtojen tarjoaminen turvaavat kaikkien nuorten toiselle asteelle siirtymistä ja opintoihin kiinnittymistä. Perusopetuksen opinto-ohjauksen lisäksi keskeisiä toimia koulutustakuun varmistamiseksi ovat Stadin ammatti- ja aikuisopiston Bryggan palvelut. Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten ja nuorten aikuisten palveluihin ohjaamiseksi. • Ohjaamo-toimintamallia jatketaan yhteistyösopimuksella Uudenmaan TE-toimiston kanssa. Stadin ammattiopisto tuottaa Ohjaamoon opinto-ohjaajan palvelut sekä pedagogisen tuen. • Myönteisen erityiskohtelun rahoitusta jatketaan suomen- ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa sekä suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa edelleen ja sitä on laajennettu ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen sekä ammatilliseen koulutukseen. Myönteisellä erityiskohtelulla edistetään tasa-arvoisten varhaiskasvatus ja koulutuspalvelujen toteutumista ja ehkäistään segregaatiokehitystä. Määrärahalla tuetaan lasten ja oppilaiden oppimista ja kasvua, koulunkäyntiä sekä varmistetaan erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien oppilaiden osalta peruskoulun päättäminen ja toiselle asteelle siirtyminen. • Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma 2018 – 2021 hyväksyttiin kasvatus ja koulutuslautakunnassa 29.5.2018. Tavoitteena on taata kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet kasvatukseen ja koulutukseen ja työelämään. Kehittämissuunnitelman pääteemat ovat: oppimisen edellytykset ja tuki, ohjaus, neuvonta ja siirtymät sekä osaamisen kehittäminen ja rekrytointi. Toimenpiteitä mm. Inklusiivisen valmistavan opetuksen ja S2-opetuksen kehittäminen ja kielitietoisuuden yhteisopettajuuden pilotti. Suunnitelma sisältää yhteensä 18 toimenpidekokonaisuutta, joista kaikki ovat käynnissä sovitusti. Toteutumisen riskeinä mm. että maahanmuuttajanuorten määrän kasvaessa opettajien kielitietoisuuden osaaminen ei ole riittävää, S2-opettajien ja vieraskielisten opettajien saatavuus, alueellinen polarisaatio kiihtyy kaupunginosien välillä, maahanmuuttajataustaisen henkilöstön määrän kasvu ei toteudu. • Osaamiskeskus toimintaa on laajennettu ja toimintoja lisätty (digitalisointi, robotiikka, yrityskoordinaatio, polkuryhmiä ja uusia perustaitoryhmiä on lisätty.)
--	--	--	---

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisimmät toimenpiteet kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019

			<p>Stadin osaamiskeskuksen palvelut kattavat asiakkaan osaamisen kartoittamisen, puuttuvan osaamisen täydentämisen ja tuen ammatillisen tutkinnon suorittamiseen tai työllistymiseen. Osaamiskeskukseen on palkattu 18 uutta työntekijää OKM ja TEM hankeavustuksella.</p> <ul style="list-style-type: none"> Helsingin kaupunki kohdensi 2 miljoonaa euroa maksuttoman toisen asteen - kokeiluun. Rahoitus kohdennetaan kaupungin lukioiden sekä Stadin ammattiopiston syksyllä 2019 aloittaville opiskelijoille käytettäväksi lainattaviin oppimateriaaleihin, HSL:n Helsingin sisäisiin matkakortteihin sekä kulttuurikäynteihin. Riskinä epäselvyys jatkosta, vakiinnutetaanko toiminta?
<p>Uudistuvat palvelut</p>	<ul style="list-style-type: none"> Englanninkielisen opetuksen ja varhaiskasvatuksen lisääminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Peruskoulun päättötodistuksen saaneet Lukion läpäisyaste Negatiivinen keskeyttäminen lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa Järjestämisluvun käyttöaste, ammatillinen koulutus Karvin valtakunnalliset oppimistulokset Ylioppilaskirjoitusten tulokset (sekä maahanmuuttajien osuus ylioppilaaksi päässeistä) 	<ul style="list-style-type: none"> Vuoden 2018 syksystä lähtien ensimmäisen vieraan tai toisen kotimaisen kielen eli A1-kielen opettaminen on aloitettu peruskouluissa ensimmäiseltä luokalta lähtien. Toimialalla luodaan monipuolisia kielenoppimisen polkuja varhaiskasvatuksesta jatko-opintoihin ja työelämään. Aikaisemmin A1-kielen opiskelu käynnistyi helsinkiläisissä peruskouluissa kolmannella vuosiluokalla. Suosituin A1-kieli on englanti, muita tarjottavia kieliä espanja, kiina, ranska, ruotsi, saksa, venäjä ja viro. Kielten opetuksen lisäämisen kannalta keskeistä olisi, että A2 -kielen aloitusaikaa tarkasteltaisiin varhennetun kielipolun näkökulmasta, eli A2 -kieli aloitettaisiin jatkossa kolmannelta luokalta. Tämä vaikuttaisi merkittävästi kielenopetuksen tuntimääräkertymään. Vaikutuksia voisi olla myös monipuolisempien kielivalintojen ja kieliryhmien toteutumiseen. Varhaiskasvatuksen osalta kunnallista englanninkielistä toimintaa kehitetään. Kunnallisen varhaiskasvatuksen järjestäminen eri kielillä on Helsingissä vielä alussa. Esiopetuksessa on käynnistetty syksyllä 2018 laajamittainen suomi-englanti esiopetus. Riskinä varhaiskasvatuksessa pätevien opettajien löytyminen. <p>Lukuvuodelle 2019-2020 ensimmäisen luokan aloituspaikkoja englanninkielisessä opetuksessa on 50 ja kaksikielisessä suomi-englanti – opetuksessa 100. Paikkamäärää kehitetään siten, että lukuvuonna 2020-2021 aloittaville aloituspaikkoja on 100 englanninkielisessä opetuksessa ja kaksikielisessä suomi-englanti opetuksessa 100.</p> <ul style="list-style-type: none"> Syksyllä 2018 aloitettiin laajamittainen suomi-englanti opetus Malmin peruskoulussa. Syksyllä 2019 opetus laajenee Vesalan ja Laajasalon peruskouluihin. Lukuvuodelle 2019-2020 ensimmäisen luokan aloituspaikkoja englanninkielisessä opetuksessa on 50 ja kaksikielisessä suomi-englanti – opetuksessa 100. Paikkamäärää kehitetään siten, että lukuvuonna 2020-2021 aloittaville aloituspaikkoja on 100 englanninkielisessä opetuksessa ja

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisimmät toimenpiteet kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019

	<ul style="list-style-type: none"> • Kiinan kielen opetuksen laajentaminen • Kielikylpy- ja kielirikasteisen esiopetuksen ja opetuksen lisääminen		<p>kaksikielisessä suomi-englanti opetuksessa 100. Riskinä on, ettei kaksikielisen opetuksen ryhmät toteudu Itä-Helsingissä ja pätevää henkilöstöä ei saada. Lisäksi yksityiset opetuksenjärjestäjät ovat lisänneet englanninkielisen koulutuksen paikkoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lukiokoulutuksessa Resson lukion IB-linjan aloituspaikkojen määrä on kaksinkertaistettu. Kokonaisopiskelijamäärä tulee kaksinkertaistumaan vuoteen 2021 mennessä, verrattuna strategiakauden alkuun, vuoteen 2017. Helsingin kaupungilla on valmius aloittaa englanninkielinen lukiokoulutus. Koulutusta ei ole aloitettu, koska opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole myöntänyt englanninkielisen lukiokoulutuksen järjestämislupaa. <p>Stadin ammatti- ja aikuisopisto on hakenut järjestämislupaa englanninkieliselle koulutukselle. 1.1.2019 alkaen englanninkielisen koulutuksen järjestämislupa myönnettiin matkailualan perustutkintoon, media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkintoon sekä ravintola- ja cateringalan perustutkintoon.</p> <p>Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on käynnistetty englanninkielinen matkailualan perustutkinkoulutus. Koulutus on jatkuvassa haussa, mikä mahdollistaa joustavan koulutuksessa aloittamisen. Koulutustarvetta ja hakijoiden määrää seurataan osana normaalia hakeutumisvaiheen raportointia.</p> <p>Vuoden 2018 syksystä lähtien ensimmäisen vieraan tai toisen kotimaisen kielen eli A1-kielen opettaminen on aloitettu peruskouluissa ensimmäiseltä luokalta lähtien. Aikaisemmin A1-kielen opiskelu käynnistyi helsinkiläisissä peruskouluissa kolmannella vuosiluokalla. Suosituin A1-kieli on englanti, muita tarjottavia kieliä espanja, kiina, ranska, ruotsi, saksa, venäjä ja viro.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiinan kielen opetusta on laajennettu aloittamalla Itäkeskuksen peruskoulussa kiinan opetus A1-kielenä ensimmäiseltä luokalta syksyllä 2018. Helsingin kielilukiossa kiinan kielen opetustarjontaa on lisätty. • Kielitaitoa on monipuolistettu lisäämällä kielikylpyopetusta ja -kasvatusta. Syksyllä 2018 koillisen alueen varhaiskasvatuksessa käynnistyi ruotsin kielen kielikylpyopetus ja syksyllä 2019 aloittaa uusi kielikylpyluokka (Hiidenkiven pk). Syksyllä 2019 päiväkotia Veräjänmäessä alkaa kielikylpyryhmä, jolle myöhemmin jatkumo Oulunkylän ala-asteen kouluun. Riskinä pätevän henkilöstön saatavuus.
--	--	--	--

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisimmät toimenpiteet kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019

	<ul style="list-style-type: none"> • "Nordiska skolan" konsepti • Myllypuroon osaamiskeskittymä • Urhea-kampus • Sairaalakoulun tilat 		<p>Kielirikasteinen esiopetus jatkui syksyllä 2018 neljällä alueella ja neljällä kielellä: venäjä, ranska, englanti ja espanja. Lisäksi kielirikasteinen englannin kielen opetus aloitettiin neljässä koulussa. (Taivallahden ja Jätkäsaaren pk:t, Ruoholahden ja Kaisaniemen a-a). Vuonna 2019 kielirikasteinen englanninkielen opetus laajenee neljään kouluun (Itäkeskuksen, Merilahden ja Kannelmäen pk:t ja Siltämäen a-a)</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Nordiska skolan" suunnittelu käynnistetty ja aikataulutettu vuodelle 2019. Kilpailutus konseptointiprosessin toteuttajasta käynnissä. 5-9/2019 toteutetaan työpajat. 11/2019 toimiala esittelee konseptin kasvatus- ja koulutuslautakunnalle. • Myllypuron rakennusalan osaamiskeskittymässä Stadin ammatti- ja aikuisopisto toimii yhteistyössä ammattikorkeakoulu Metropolian sekä alan yritysten ja ympäröivän yhteisön kanssa. Tilasuunnittelu pohjautuu Metropolian kanssa sovittuun yhteistyöhön ja tilojen yhteiskäyttöön. Yhteiskäytön sopimus on vielä allekirjoittamatta. Tilojen toteutus 2020-2022, hanke toteutetaan vuokratilahankkeena. Hankkeen toteutusmuodon vaihtuminen kesken suunnittelun on vaikuttanut aikatauluun. Lisäksi Myllypuron ja Roihupellon rakentamishankkeiden rahoituksen liittyvät kysymykset ovat riski hankkeiden aikataululle. Haasteita aiheuttaa myös se, ettei tietoteknisiä ratkaisuja ei ole mietitty riittävän aikaisessa vaiheessa. • Urhea-kampusta edistetään urheiluosaamisen keskittymänä. Urhea-kampus muodostuu Mäkelänrinteen lukion laajennuksesta, urheiluhallista sekä opiskelija-asuntorakennuksista. Yhteishankkeessa kartoitettu tilojen yhteiskäyttö lukion, urheiluhallin ja HOASin kesken. Hankkeen toteuttaminen on käynnistynyt. Koulukiinteistön teknisen perusrakennuksen laajuuden määrittäminen ja muuttuminen suunnittelun aikana on vaikuttanut aikatauluun. • Sophie Mannerheim sairaalakoulun tilat Mechelininkadulta siirtyvät Kivelän sairaala-alueelle. Uudet tilat valmistuvat 8/2019. Sairaalakoulutoiminnan tilojen keskittämistä Laakson sairaala-alueelle suunnitellaan kasvatuksen ja koulutuksen sekä kaupunkiympäristö toimialan yhteistyönä. Toimiala seuraa asiakasmäärien ennustetta. Tilamuutosten tarveselvityksiä ja hankesuunnitelmia valmistellaan. • Työväenopistoissa opetusta laaditaan kuntalaisten yleissivistävistä tarpeista lähtien. Työväenopisto tarjoaa jatkuvasti ict-taitoihin ja medialukutaitoon
--	---	--	--

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisimmät toimenpiteet kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019

	<ul style="list-style-type: none"> Vapaan sivistystyön tarjonta asiakaslähtöisesti Digitalisaatio Älykoulu 		<p>liittyviä kursseja ja luentoja. Digitaalisia oppimisympäristöjä käytetään kaikissa oppiaineissa ja avoimissa oppimisympäristöissä. Opistolle on hyväksytty digitalisaatiosuunnitelma. Vuosina 2019-2020 toteutetaan aikuisten digi- ja perustaitojen kehittämiseen keskittyvä HAKEVA-hanke. Haasteena on tavoittaa ns. syrjäytymisvaarassa olevat kaupunkilaiset.</p> <ul style="list-style-type: none"> Toimiala on osallistunut aktiivisesti Helsingin kaupungin digitalisaatio-ohjelman määrittelyyn, jossa määritellään kaupunkiyhteiset tavoitteet. Digitaalinen teknologia rikastuttaa oppimista ja mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman oppimisen. Sähköinen portfolio oli käytössä kaikissa peruskouluissa vuonna 2018. Vuonna 2019 varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen luodaan digitaalisen portfolion toimintamalli, jonka pedagoginen perusta määritellään ja sen toiminnallisuutta pilotoidaan vuoden aikana. <p>Digitalisaation edistämisen haasteina on mm. kehityshankkeiden, laitehankintojen ja investointien viivästyminen sekä pätevän henkilöstön rekrytointi. Lisäksi riskinä on, että pilvitransformaatio ei käynnisty.</p> <p>Kaupungin digiohjelman kärkihankkeena on proaktiivisena palveluna esiopetuspaikan tarjoaminen. Pilvitransformaation määrittely käynnistetään Helsingin kaupungin digiohjelmaa hyödyntäen. Tekoälypohjainen data-analytiikka käynnistetty tietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvana hankkeena 10/2018.</p> <ul style="list-style-type: none"> Älykoulun toimintamallin luominen käynnistyy digitalisaatiokehittämisen yhteydessä. Määrittelyssä hyödynnetään käyttäjätarinoita, joita tehdään 04-05/2019. Älykoulumallin toteutumisen riskeinä tunnistetaan mm.: <ul style="list-style-type: none"> Tietoturvaluutteen Osaamisen puute Asenne ongelmat Potentiaalia ei saada hyödynnettyä Tietoturvaluutteen
<p>Vastuullinen taloudenpito</p>	<ul style="list-style-type: none"> Toimiala sitoutuu tuottamaan laadukkaat palvelut valtuuston vahvistaman strategian mukaisesti annetun talousarvion puitteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Talousarvion yksikkökustannukset (€) toimialojen palveluissa 	<ul style="list-style-type: none"> Toimiala tunnistaa ristiriidan: tuottavuustavoitteella hillitään kustannusten kasvua, mutta muu strategia aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia toimialalla. Yksikkökustannusten määrittelyyn pitäisi pohtia ratkaisuvaihtoehtoja esim. strategiarahoituksen irrottaminen tuottavuuskaton rajoittamasta menokatosta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisimmät toimenpiteet kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019

	<ul style="list-style-type: none"> • Toimiala panostaa järkevään talouden suunnitteluun ja seurantaan.		
--	---	--	--

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisimmät toimenpiteet kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019

Kaupunkiyhteiset hankkeet	Toimenpiteet	Ennuste toteutumisesta / riskit toteutumiselle
Mukana-ohjelma	<p>Ohjelman 32 toimenpidettä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi jakaantuvat neljään toimenpidekokonaisuuteen tavoitteiden mukaisesti. Toimenpidekokonaisuuksiin sisältyy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • systeemiseen muutokseen tähtäviä suurempia toimenpiteitä, jotka kohdennetaan alueellisesti (7 toimenpidettä) • nykypalveluiden parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä laajemmin koko kaupungin alueella (25 toimenpidettä). <p>Ohjelma on koottu ja työstetty yhdessä toimialojen kanssa. Osa toimenpiteistä on syntynyt kolmannen sektorin kumppaneiden ja suoraan kaupunkilaisten kanssa. Suurin osa toimenpiteistä tehdään toimialoilla osana olemassa olevaa toimintaa, osa strategiahankkeen edistäminä ja osa uudentypeissä kumppanuuksissa esimerkiksi järjestöjen, palveluntuottajien, kuntalaisten ja oppilaitosten kanssa.</p> <p>Jo tunnistettujen toimenpiteiden lisäksi ohjelmassa kartoitetaan jatkuvasti hyviä kotimaisia ja kansainvälisiä toimintamalleja, tutkimustietoa, uusia kumppanuuksia ja näiden pohjalta etsitään uusia toimenpiteitä, joilla on mahdollisuus saada aikaan systeemistä muutosta.</p>	<p>Ohjelma on käynnistetty, Tunnistettuja riskejä toteutumiselle:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Systeemisten ratkaisujen löytäminen syrjäytymiseen tulee vaatimaan pitkäjänteistä yhteistyötä. • Kaikkien oleellisten toimenpiteiden tunnistaminen ei ollut vielä ohjelman valmisteluvaiheessa mahdollista, joten toimenpidesuunnitelma tulee päivittämään hankkeen edetessä.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinointi ja johtamisrakenne	Toimiala tekee tiivistä yhteistyötä Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmässä (puheenjohtaja), sihteeristössä ja asiantuntijaryhmässä sekä Helsingin hyvinvointisuunnitelman valmistelussa.	<ul style="list-style-type: none"> • Riskinä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuden laajuus ja pirstaleisuus.
Kiinteistöstrategia	<p>Kiinteistöstrategiassa ja sitä täydentävässä toimenpideohjelmassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ennakoimme väestön ja palveluiden käytön muutosten vaikutukset tilatarpeisiin • ennakoimme rakennusten kunnosta johtuvia korjaustarpeita pitkän tähtäimen suunnittelulla • edistämme asukkaiden osallisuutta avaamalla tiloja asukaskäyttöön • parannamme rakennusten ylläpitoa, kunnan arviointia ja kunnossapitoa • parannamme rakentamisen laatua • kehitämme sisäilmaongelmien ratkaisuprosessia • parannamme energiatehokkuutta kaupungin rakennuskannassa • uudistamme sisäisen vuokran mallin • tehostamme tilankäyttöä • määrittelemme palvelutilojen hankinnan ja luopumisen periaatteet • parannamme kaupungin omistamien kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaiden rakennusten säilymistä edistäviä toimintatapoja <p>Strategia sisältää sisäilmaohjelman.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kiinteistöstrategian toteutusohjelma valmistuu keväällä 2019. Kiinteistöstrategian sisältö on erittäin laaja ja haasteet mittavia. Aikataulu pitkittynyt. Tilojen kunto huono ja kunnossapito toimii heikosti. Pystyykö kaupunkiympäristön toimiala tuottamaan ja ylläpitämään terveelliset ja turvalliset palvelutilat oikea-aikaisesti? Huonokuntoiset / riittämättömät toimitilat vaikeuttavat palvelujen toteuttamista. Lisäksi tilojen hankintaan liittyvät prosessit ovat edelleen osittain sekavia ja vastuutahojen määrittely on puutteellista.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisimmät toimenpiteet kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019

Liikkumisohjelma	<ul style="list-style-type: none"> • Lapset, oppilaat ja opiskelijat liikkuvat yhä enemmän kiinteänä osana varhaiskasvatusta ja koulupäivää. Liikkumisohjelmien mukaiset toimenpiteet eri koulutusasteilla:<ul style="list-style-type: none"> ○ Liikkuvan arjen rakenteita varhaiskasvatuksessa, ○ Liikkuva-koulu-ohjelma perusopetuksessa, ○ Liikettä opiskelijaelämään-lukiokoulutuksessa. • Koulun pihojen ja lähiliikuntapaikkojen varusteiden, välineiden ja toiminallisuuden lisääminen. • Lisätään niiden koulujen ja oppilaitosten osuutta, joissa järjestetään liikunnallista harrastetoimintaa. • Vahvistetaan henkilöstön työhyvinvoinnin osuutta työhyvinvointipäivissä. • Istumista vähennetään kaikissa toimialan palveluissa.	<ul style="list-style-type: none"> • Liikkumishankkeet ovat käynnissä kaikilla koulutusasteilla. Koko toimialan Unelmien liikuntapäivä 10.5.
------------------	--	---

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisimmät toimenpiteet kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019

Toimialojen yhteissuunnittelun teemat	Toimenpiteet	Ennuste toteutumisesta / riskit toteutumiselle
Asiakaskokemus ja asiakastyytyväisyys	<p>Vuonna 2019 kaskossa uudistetaan varhaiskasvatuksen asiakaskyselyä ja siitä tehdään toimialan koko varhaiskasvatuksen yhteinen kysely. Perusopetukseen laaditaan asiakaskysely, jonka teemoina tulee olemaan kodin ja koulun yhteistyö, oppilaiden osallisuus, turvallisuus ja opetus suunnitelman toteuttaminen. Myös lukiokoulutukseen luodaan uusi asiakaskysely, jonka teemoina tulee oppiminen ja opiskelu turvallisessa ja toimivassa oppimisympäristössä sekä opiskelijoiden osallisuus. Ammatillisessa koulutuksessa kohdennetaan olemassa olevaa ARVO-kyselyä aloittaville opiskelijoille ja tavoitellaan vastausprosentin nousua. Vapaassa sivistystyössä on tavoitteena asiakaskyselyn vastausprosentin nosto. Kyselyjen laatiminen tehdään osallistaen vastaajaryhmiä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Toimenpiteiden ennustetaan toteutuvan, eli asiakaskokemuksen liittyvät kyselyt laaditaan ja totutetaan suunnitellusti ja toimiala saa yhtenäisemmän asiakaskokemusta kuvaavan työkalun käyttöön. Riskit kohdistuvat siihen, miten vastausprosentit saadaan olemassa olevien kyselyjen osalta nousemaan.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	<p>Kasvatus ja koulutus itsessään lisää ja edistää terveyttä ja hyvinvointia. Toimiala tekee tiivistä yhteistyötä Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmässä (puheenjohtaja), sihteeristössä ja asiantuntijaryhmässä sekä Helsingin hyvinvointisuunnitelman valmistelussa. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden toimenpiteitä edistetään yhteistyössä Lasu-kollegiossa, Nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa (NOP), Oppilashuollon ohjausryhmässä sekä Mukana-ohjelman toimenpiteissä.</p>	<p>Johtamisrakenne mahdollistaa selkeämmät puitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Rakenne tekee toimialojen yhteisten tekemisen näkyvämmäksi. Riskinä on, että kokonaisuus jää liian laajaksi ja pirtaleiseksi.</p>
Osallisuus	<p>Osallisuuden lisäämisen toimenpiteinä:</p> <ul style="list-style-type: none"> asukasosallisuuden lisääminen palveluverkkoprosessissa (yhteistyö kaupunkiympäristön kanssa), oppilaskunnat kaikissa kouluissa ja oppilaitoksissa, oppilaiden osallisuuden lisääminen esim. opetuksen suunnittelussa ja arvioinnissa. varhaiskasvatuksessa oleellista, että perheet kohdataan joka päivä. Osallisuutta kehitetään osana perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä päivittäin ja kehittämällä esim. perheiden ja vanhempaintilaisuuksiin toiminnallisuutta. Lautakunta hyväksyi kaskon Osallisuussuunnitelman 2019-2021 18.12.2019. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle nimettiin osallisuusryhmä (toimintakausi) 1.3.2019 - 31.5.2021), joka tukee ja seuraa osallisuuden toteutumista toimialalla. Osallistavan budjetoinnin toimenpiteet 	<ul style="list-style-type: none"> Osallisuus ja asiakkaiden kuuleminen on laajentunut toimialalla. Riskinä on, että osallisuus jää toiminnasta irralliseksi, eikä ole läpileikkaavana periaatteena kaikessa toiminnassa.
Palvelujen saavutettavuus	<p>Toimiala tarjoaa laadukkaat ja monipuoliset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lähipalvelut, kaikille helsinkiläisnuorille toisen asteen koulutusmahdollisuudet, aikuiskoulutusta ammattitaidon kehittämiseen sekä asiakaslähtöisen ja monialaisen vapaan sivistystyön tarjonnan aikuisväestölle.</p>	<p>Riskit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Varhaiskasvatuksessa lastentarhanopettajien saatavuudessa oli vuoden 2018 aikana suuria haasteita ja täyttämättömien vakanssien kokonaisvajeen odotetaan kasvavan myös tulevaisuudessa. Heikko saatavuus on

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisimmät toimenpiteet kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019

		<p>tunnistettu yhdeksi toimialaa koskevasta merkittävimmistä riskeistä ja sen kehitystä seurataan.</p> <ul style="list-style-type: none"> Toimitilojen heikko laatu on vuoden 2018 aikana näkynyt mm. sisäilmaongelmina, joiden pitkittymisestä saattaa aiheutua tilojen käyttäjille terveyshaittoja. Heikkolaatuisista toimitiloista aiheutuu toimialalle jatkuvasti mainehaittaa, jolla on vaikutusta henkilöstön saatavuuteen ja vaihtuvuuteen.
Työllisyys	<p>Toimiala tekee tiivistä yhteistyötä kanslian maahanmuutto ja työllisyyspalveluiden kanssa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ohjaamo-toimintamallia jatketaan yhteistyösopimuksella Uudenmaan TE-toimiston kanssa. Stadin ammattiopisto tuottaa Ohjaamoon opinto-ohjaajan palvelut sekä pedagogisen tuen. Stadin ammattiopisto tuottaa koulutusta työllisyydenhoidon asiakkaille ja ammatillista osaamista työelämän tarpeisiin. Oaamiskeskuksella on merkittävä rooli maahanmuuttajien työllistymisen edistämässä. Varhaiskasvatuspalvelut mahdollistavat vanhempien työssäkäynnin. 	<p>Työllisyyden edistämisen riskeinä:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kohtaanto-ongelma; hakijat ja koulutuspaikat eivät kohtaa. Varhaiskasvatuspaikkojen tarjonta ja kysyntä eivät kohtaa. Jos päivähoitopaikkaa ei saa järkevän matkan päästä, tavoite vanhempien työssäkäynnin mahdollistamisesta ei toteudu. Vuorotyöläisten 1-2—luokkalaisten lasten vuorohoidon puute, kerhotoiminta ei vastaa tähän.
Elinkeinopoliittiset toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> Stadin ammattiopiston ammatillinen koulutus tuottaa osaavaa henkilöstöä yritysten tarpeisiin. Lisäksi koulutuksen reformi lisää ja monipuolistaa työpaikalla tapahtuvaa oppimista, joka osaltaan kehittää työelämää Perusopetus ja toisen asteen koulutus tarjotaan yrittäjyyskasvatusta Toimialalla luodaan monipuolisia kielenoppimisen polkuja varhaiskasvatuksesta jatko-opintoihin ja työelämään. Kielitaito vahvistaa kykyä toimia monimuotoisessa ja monikielisessä työelämässä. Lisäksi mahdollisuus opiskella englanniksi vahvistaa Helsingin vetovoimaisuutta kansainvälisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> Riskinä kaksikielisen opetuksen laajentamisessa: alueellinen ja / tai koulun sisällä tapahtuva segregraatiokehitys Ammatillinen koulutus, riski: löytyykö riittävästi laadukkaita työssäoppimisen paikkoja, joissa osataan antaa tukea myös sitä tarvitseville
Harrastustoiminta	<ul style="list-style-type: none"> Kaikissa kouluissa tarjotaan kerhotoimintaa. Kahdella alueella kokeillaan harrasteaukkoa 7.-9. luokilla yhtenä iltapäivänä viikossa. Jokaiselle Kontulan alueen peruskoulujen 3.-luokkalaiselle harrastus (Mukana-ohjelma). Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala toteuttaa kahdella Helsingin alueella (kaksi peruspiiriä) kulttuurin ja vapaa-ajan palveluista palvelutarjottimen peruskouluille ja päiväkodeille. 	<ul style="list-style-type: none"> Harrastustoiminnan riskeinä kumppanuuksien puute ja toimimattomuus, tiedon puute Yhden luukun periaate harrastetoiminnassa ja siitä tiedottamisessa ei onnistu ilman toimivaa sähköistä alustaa.
Elävät kaupunginosat	<p>Toimiala avaa tilojaan edelleen muiden toimijoiden käyttöön päiväkotien aukioloaikojen ja kouluaikeiden ulkopuolella. Tämä lisää harrastustoimintamahdollisuuksia ja elävöittää</p>	<p>Tämä toteutuu uusien tilojen suunnittelussa ja toteutuksessa ja asukkaita osallistaen.</p>

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeisimmät toimenpiteet kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019

	alueita ja kaupunginosia. Lisäksi kaupungin leikkipuistot ja niiden iltakäyttö elävöittävät kaupunginosia.	Haasteellisempaa toteuttaa vanhoissa olemassa olevissa tiloissa.
Kaupungin tilojen käyttö	Toimialan sitova tavoite "Käytämme koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä" tehostaa tilojen käyttöä. Helsinkiä käytetään alustana, joka tarjoaa erilaisia kaupunki-, luonto- ja virtuaaliympäristöjä. Oppimisen ja työnteon tiloina hyödynnetään toimialan tiloja monipuolisesti sekä käyttäen muiden toimialojen ja toimijoiden tiloja. Toimialan tiloja mahdollistetaan muiden toimijoiden käyttöön omavalvonnalla ja kulunvalvonnan uusimisella. Taiteen perusopetukselle ja asukastoiminnalle suunnitellaan mahdollisuutta maksuttomaan tilankäyttöön.	Tavoitteen toteutumista hidastaa tilojen varausjärjestelmien ongelmat ja puutteet. Ne ovat riski tilojen joustavalle varaamiselle ja käytölle.